

YOSHLAR ORASIDA ICHKI TURIZM O'RNI

Ermatova Malika Hikmat qizi

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti talabasi

Ilmiy rahbar: **Yo`ldoshev Abdumalik Ilxomovich**

Annotatsiya

Mazkur maqolada O'zbekiston yoshlari orasida ichki turizmning o'rni, uning ma'naviy, madaniy va ijtimoiy ahamiyati tahlil qilinadi. Unda ichki turizmning yosh avlod tarbiyasiga ta'siri, milliy qadriyat va tarixiy merosni anglashdagi roli yoritilgan. Shuningdek, so'nggi yillarda amalga oshirilgan islohotlar, statistika va raqamlar asosida tahlillar berilib, mavjud muammolar hamda ularni bartaraf etish yo'llari taklif etilgan. Maqola yoshlar ongida vatanparvarlik, ekologik madaniyat va faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishda ichki turizmning kuchli vosita ekanini isbotlab beradi.

Kalit so'zlar: Ichki turizm, yoshlar, tarixiy meros, madaniy qadriyatlar, vatanparvarlik, turistik infratuzilma, O'zbekiston, milliy g'urur, ekologik ong, sayohat, ijtimoiy faollik, turizm statistikasi, turizm siyosati, yoshlar turizmi, madaniy-ma'rifiy sayohatlar.

KIRISH

Bugungi globallashuv jarayonida turizm sohasi mamlakat iqtisodiyotining eng jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biriga aylangan. Turizm nafaqat iqtisodiy daromad manbai, balki madaniyatlararo aloqalarni mustahkamlovchi, inson tafakkurini kengaytiruvchi va jamiyat ijtimoiy hayotiga ijobiy ta'sir ko'rsatuvchi omildir. Ayniqsa, ichki turizmni rivojlantirish orqali aholi, xususan, yoshlarning vatanparvarlik ruhini oshirish, tarixiy meros va milliy qadriyatlarga hurmat tuyg'usini kuchaytirish mumkin.

O'zbekiston yoshlari orasida ichki turizmning o'rni ayni paytda dolzarb mavzulardan biri hisoblanadi. Chunki bugungi kunda yosh avlodning intellektual salohiyatini yuksaltirish, ularni sog'lom va har tomonlama barkamol etib tarbiyalashda sayohat va turizmning roli juda katta.

Ichki turizm nima va uning yoshlar hayotidagi o'рни

Ichki turizm deganda, fuqaroning o'z mamlakati hududida sayohat qilishi, madaniy, tarixiy, tabiiy maskanlarni ziyorat qilishi tushuniladi. Bu jarayonda odamlar yurt ichidagi turli hududlarga borib, o'z diyoringing boy tarixiy merosi, tabiati, urf-odatlarini bilan bevosita tanishadi.

Yoshlar uchun ichki turizm – bu nafaqat hordiq chiqarish, balki o'rganish, tajriba orttirish va ruhiy o'sish imkoniyati hamdir. Sayohat davomida ular o'zlarining yurti haqida ko'proq bilib, milliy identifikatsiyani chuqurroq anglaydilar. Bundan tashqari, ichki turizm orqali yoshlar o'z yurti go'zalliklarini kashf etadi, o'zlariga bo'lgan ishonch ortadi va yurtga bo'lgan muhabbat mustahkamlanadi.

Ichki turizmning yoshlar uchun foydali jihatlari

1. **Tarixiy va madaniy ongni rivojlantiradi.** Yoshlar tarixiy obidalar, madaniy maskanlar bilan tanishish orqali o'z milliy merosiga bo'lgan qiziqishni oshiradi.
2. **Vatanparvarlik tuyg'usini kuchaytiradi.** O'z yurtining tabiiy go'zalliklari va tarixiy yodgorliklarini ko'rgan yoshda g'urur hissi paydo bo'ladi.
3. **Ijtimoiy faollikni oshiradi.** Turizm tadbirlari ko'pincha guruhlar shaklida tashkil etiladi, bu esa yoshlar o'rtasida do'stlik, hamkorlik, ijtimoiy muloqotni rivojlantiradi.
4. **Sog'lom turmush tarzini shakllantiradi.** Sayohatlar – bu harakat, yurish, toza havoda bo'lish demakdir, bu esa yoshlar salomatligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.
5. **Ekologik ongni rivojlantiradi.** Tabiiy maskanlarga borish, ularning holatini ko'rish orqali yoshlar atrof-muhit muhofazasiga befarq bo'lmaydi.

O'zbekistonda ichki turizm imkoniyatlari

O'zbekiston hududi tarixiy obidalar, noyob tabiiy maskanlar va madaniy merosga boy mamlakat hisoblanadi. Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz, Termiz kabi shaharlar ko'hna tarixni o'zida mujassam etgan bo'lsa, Farg'ona vodiysi, Toshkent, Zarafshon vodiysi, Surxondaryo va Qoraqalpog'iston kabi hududlar o'ziga xos tabiiy va madaniy xilma-xillikka ega.

Yoshlar uchun maxsus yo'nalishlar, turizm marosimlari, tarixiy-obidalar va madaniyat markazlariga tashriflar tashkil etilishi ularning bilim va dunyoqarashlarini boyitishga xizmat qilmoqda. O'zbekistonda 2021–2025 yillarda ichki turizmni

rivojlantirish strategiyasi doirasida ko‘plab loyihalar amalga oshirilmoqda, xususan yoshlar sayohatlarini moliyaviy qo‘llab-quvvatlash tizimi joriy qilinmoqda.

Ichki turizmga duch kelinayotgan muammolar

Shunga qaramay, ichki turizmni yanada rivojlantirish yo‘lida ayrim muammolar mavjud:

- **Axborot tanqisligi.** Ko‘plab yoshlar yurt ichidagi turistik joylar haqida yetarlicha ma’lumotga ega emas.
- **Narxlar siyosati.** Ba’zi sayohat yo‘nalishlari yoshlar uchun iqtisodiy jihatdan qulay emas.
- **Transport va infratuzilma muammolari.** Ayrim turistik hududlarga yetib borishda transport vositalari yoki yo‘l sharoitlari yetarli darajada emas.
- **Madaniy xizmatlar yetishmasligi.** Sayohat chog‘ida qo‘shimcha madaniy tadbirlar, ko‘ngilochar dasturlar yetarli emasligi kuzatiladi.

Taklif va xulosalar

Ichki turizmni yoshlar orasida ommalashtirish uchun quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

- Maktab, kollej va universitetlarda turizmga oid fanlar, seminar va sayohatlar sonini ko‘paytirish;
- “Yosh sayyohlar klubi” kabi ijtimoiy tashabbuslarni rivojlantirish;
- Turistik xizmatlar narxini yoshlar uchun maqbul qilish;
- Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali ichki turizm bo‘yicha keng ko‘lamli targ‘ibot ishlarini olib borish;
- Mahalliy hokimiyatlar tomonidan yoshlar uchun bepul yoki arzon sayohat dasturlarini tashkil etish.

Tahlil va statistik ma'lumotlar

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasi Turizm va madaniy meros vazirligi, Yoshlar ishlari agentligi va boshqa tegishli tashkilotlar tomonidan ichki turizmni rivojlantirish borasida bir qator muhim ishlar amalga oshirildi. Bu boradagi rasmiy statistik ma’lumotlar yoshlar orasida ichki turizmga bo‘lgan qiziqishning ortib borayotganini ko‘rsatadi.

Raqamlar orqali ichki turizm:

- 2023-yilda O‘zbekistonda **6,5 milliondan ortiq ichki turistlar** ro‘yxatga olingan bo‘lib, bu ko‘rsatkich 2021-yilga nisbatan **20%** ga oshgan.
- Turizm va madaniy meros vazirligi ma'lumotlariga ko‘ra, ichki sayohat qiluvchilarning **taxminan 60 foizini yoshlar** tashkil etmoqda.
- 2022–2024 yillarda “**Yoshlar turizmi**” dasturi asosida **300 mingdan ortiq talabalar** uchun madaniy-tarixiy obidalarga sayohatlar tashkil etildi.
- “**O‘zbekistonda sayohat qil!**” milliy loyihasi doirasida yoshlar uchun **70 dan ortiq yo‘nalishda chegirmali paketlar** taklif qilindi.

Ushbu raqamlar mamlakatda ichki turizm bo‘yicha olib borilayotgan islohotlarning amaliy samara berayotganini yaqqol ko‘rsatadi. Ayniqsa, yoshlar orasida tarixiy va madaniy meros obyektlariga, tabiiy go‘zal maskanlarga qiziqish ortib borayotgani quvonarlidir.

Yoshlarda kuzatilayotgan ijobiy o‘zgarishlar

Ichki turizmga ishtirok etgan yoshlar orasida quyidagi ijobiy natijalar ko‘zga tashlanmoqda:

- **Milliy g‘urur hissi oshgan.** So‘rovnomalarga ko‘ra, sayohat qilgan talabalar va o‘quvchilarning 85 foizi o‘z yurtining tarixi va madaniyatiga nisbatan qiziqishi oshganini bildirgan.
- **Ijodiy fikrlash kuchaygan.** Ichki sayohatlarda qatnashgan yoshlarning 60 foizi o‘zlarining yangi loyihalar, bloglar va ijtimoiy tarmoq sahifalarida O‘zbekistonning turistik salohiyatini yoritishni boshlagan.
- **Sog‘lom turmush tarzi shakllangan.** Faol sayohatlarda ishtirok etish natijasida yoshlarning jismoniy faolligi oshib, sportga bo‘lgan qiziqish kuchaygan.

Muammolarni bartaraf etish yo‘llari – real misollar

O‘zbekistonning turli hududlarida ichki turizmni rivojlantirish uchun quyidagi amaliy tajribalar muhim natija berdi:

- **Samarqand viloyatida** tashkil etilgan “Yoshlar sayohati festivali” doirasida 2023-yilda **20 mingdan ortiq yoshlar** Registon maydoni, Amir Temur maqbarasi va boshqa obidalarga sayohat qildi.

- **Surxondaryo viloyatida** “Eco Youth Tour” dasturi orqali yoshlar Boysun tog‘lari va Termiz arxeologik yodgorliklariga olib borildi. Ishtirokchilarning 90% dasturdan mamnun bo‘lgan.
- **Farg‘ona vodiysida** talabalar uchun “Madaniyat va mehnat” ekspeditsiyalari tashkil etilib, yoshlar mehnat ta‘tilini turizm bilan birgalikda o‘tkazishga imkon topdi.

Bu kabi tajribalar boshqa hududlarda ham tatbiq qilinadigan bo‘lsa, ichki turizm infratuzilmasi yanada kengayadi va yoshlar ishtiroki chuqurlashadi.

Xulosa va takliflar

Yuqorida keltirilgan ma‘lumotlar asosida quyidagi xulosalarga kelish mumkin:

1. Ichki turizm yoshlar tarbiyasi, vatanparvarlik hissini shakllantirish va bilim doirasini kengaytirishda muhim omildir.
2. So‘nggi yillarda davlat siyosati natijasida ichki turizm bo‘yicha sezilarli ijobiy o‘zgarishlar sodir bo‘ldi, ammo hali qilinadigan ishlar ko‘p.
3. Yoshlar orasida ichki turizmni rivojlantirish uchun quyidagilar zarur:
  - Maxsus mobil ilovalar va interaktiv xaritalar orqali turistik yo‘nalishlar haqida ma‘lumot tarqatish;
  - Ta‘lim muassasalari bilan hamkorlikda muntazam sayohatlar tashkil etish;
  - “Yosh sayyoh elchisi” kabi ijtimoiy tashabbuslarni yo‘lga qo‘yish;
  - Turistik obyektlarda yoshlar uchun chegirmali tariflar va bepul xizmatlarni kengaytirish.

Ichki turizmni yoshlar orasida ommalashtirish – bu nafaqat turizm rivoji, balki jamiyatning ma‘naviy taraqqiyoti, milliy o‘zlikni anglash va kelajak avlodni ongli tarbiyalash yo‘lida muhim qadamlardir. Shu sababli, har bir ta‘lim muassasasi, mahalliy hokimiyat, nodavlat tashkilotlar va yoshlarning o‘zlari ham bu jarayonning faol ishtirokchisiga aylanishi lozim.

Xulosa

Ichki turizm – bu yoshlar tarbiyasi, bilim doirasini kengaytirish va vatanparvarlik ruhini shakllantirishda samarali vositadir. O‘zbekiston yoshlarining ichki turizmga bo‘lgan qiziqishini qo‘llab-quvvatlash orqali kelajakda o‘z diyorini chin dildan

sevuvchi, tarixiy merosiga e'tiborli, faol va ongli avlodni shakllantirish mumkin. Shunday ekan, ichki turizmni rivojlantirish – bu nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va madaniy taraqqiyotning muhim yo'nalishidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonov Q.X. *Turizm asoslari*. – Toshkent: “IQTISOD-MOLIYA”, 2020.
2. Alimov A.A. *Turizm geografiyasi*. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2019.
3. Bobojonov U.S. *Yoshlarda ekologik madaniyatni shakllantirishda turizmning o'rni*. – Toshkent: TDPU, 2022.
4. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi” haqidagi PF–60-sonli farmoni.
6. O'zbekiston Respublikasi Turizm va madaniy meros vazirligi rasmiy sayti – www.merostourism.uz
7. Saidov A. *O'zbekistonning turistik salohiyati va rivojlanish istiqbollari*. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
8. To'xtayeva D.K. *Ichki turizmni rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari*. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2020.
9. Turizm sohasidagi islohotlar va statistik tahlillar // “Yoshlar va innovatsiyalar” ilmiy-amaliy jurnal. – 2023. №2.
10. Yusupov B. *Yoshlar va zamonaviy turizm*. – Farg'ona: Farg'ona politexnika instituti nashriyoti, 2021.